

Responsabbiltà - Svezja

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 Xi tfisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?
- 2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?
- 3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?
- 4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?
- 5 Jekk il-ġenituri jilħqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?
- 6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilħqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?
- 7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?
- 8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?
- 9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja konġunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?
- 10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nipprezenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?
- 11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?
- 12 Nista' nikseb għajjnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?
- 13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?
- 14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?
- 15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri mafruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonoxxuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?
- 16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonoxximent ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri mafruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?
- 17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

1 Xi tfisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

"Ir-responsabbiltà tal-ġenituri" tkopri, fost affarijiet oħra, id-drittijiet u l-obbligi marbutin mal-kura tal-persuna u tal-propertà tal-minuri u tinkludi kwistjonijiet relatati mal-kustodja tal-minuri, fejn jgħixu l-minuri, il-kuntatt mal-minuri u t-tutela.

Il-kustodja tirreferi għar-responsabbiltà legali għall-persuna tal-minuri. Il-persuna li jkollha l-kustodja għandha dritt u obbligu li tiegħu deċiżjonijiet li jikkonċernaw kwistjonijiet personali fir-rigward tal-minuri, bħal fejn għandhom jgħixu l-minuri u liema skola għandhom imorru. Il-persuna li jkollha l-kustodja hija responsabbli mill-iżgurar li l-ħtiġijiet tal-minuri għal kura, sigurtà u trobbija tajba jiġu ssodisfati. Il-persuna li jkollha l-kustodja hija responsabbli wkoll mill-iżgurar li l-minuri jirċievu s-superviżjoni meħtieġa skont l-età u l-iżvilupp tagħhom u skont ċirkustanzi oħrajn u trid tikkontrolla jekk il-minuri humiex jirċievu appoġġ u edukazzjoni soddisfaċenti jew le. Aktar ma jikbru u jiżviluppaw il-minuri, aktar il-persuna li jkollha l-kustodja trid tqis l-opinjoni u x-xewqat tal-minuri.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Normalment, il-persuna li jkollha l-kustodja tkun il-ġenituri tal-minuri, jew wieħed minnhom. Jekk il-ġenituri tal-minuri jkun miżżewġin meta jitwiieldu l-ulied, il-ġenituri awtomatikament ikollhom kustodja kongunta tal-minuri. Jekk il-ġenituri jiżżewġu biss aktar tard, awtomatikament jingħataw kustodja kongunta permezz taż-żwieġ. Jekk il-ġenituri tal-minuri ma jkunux miżżewġin lil xulxin meta jitwiieldu l-ulied, l-omm tingħata l-kustodja tal-minuri. Madankollu, il-ġenituri jistgħu faċilment jingħataw kustodja kongunta permezz ta' reġistrazzjoni. Il-missier jista' wkoll jittla' l-qorti biex jingħataw kustodja kongunta jew kustodja unika tal-minuri.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

F'ċerti każijiet il-kustodja tal-minuri tista' tiġi trasferita mill-ġenituri tal-minuri, jew minn wieħed minnhom, lil tutor maħtur apposta. Trasferiment ta' dan it-tip jista' jsir rilevanti jekk ġenitur jinstab ħati ta' abbuż jew negligenza jew b'mod ieħor jonqos fil-kura tiegħu tal-minuri b'mod li jpoġġi f'riskju permanenti s-saħħa jew l-iżvilupp tal-minuri. Trasferiment jista' jkun xieraq ukoll jekk wieħed mill-ġenituri jew it-tnejn li huma jitwaqqfu b'mod permanenti milli jeżerċitaw il-kustodja tal-minuri.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw, il-kustodja kongunta tkompli mingħajr ma l-qorti tkun teħtieġ tiegħu ebda deċiżjoni dwar dan b'raba mad-divorzju. Jekk wieħed mill-ġenituri jkun irid bidla fil-kustodja, dawn iridu jagħmlu rikors biex il-kustodja kongunta tiġi xolta.

Jekk wieħed mill-ġenituri jkun irid bidla fil-kustodja, il-kwistjoni tal-kustodja tista' tiġi solvuta fil-qorti. Jekk il-ġenituri jaqblu dwar bidla, dawn jistgħu jsolvu l-kwistjoni bi ftehim, mingħajr ma jinvolvu l-qorti. Dan il-ftehim irid jiġi approvat mill-kumitat tas-servizzi soċjali (*socialnāmd*) sabiex ikun validu. L-istess japplika għal kwistjonijiet li jikkonċernaw ma' liema mill-ġenituri għandhom jgħixu l-minuri u kif għandu jiġi organizzat il-kuntatt mal-ġenitur l-ieħor.

5 Jekk il-ġenituri jilħqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Il-ftehim irid ikun bil-miktub u jrid jiġi ffirmat miż-żewġ ġenituri. Barra minn hekk, irid jiġi approvat mill-kumitat tas-servizzi soċjali tal-municipalità fejn ikunu rreġistrati l-minuri.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilħqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Il-municipalità għandha obbligu, permezz tal-kumitat tas-servizzi soċjali, li toffri medjazzjoni professjonali lill-ġenituri bil-għan li jintlaħaq ftehim fi kwistjonijiet relatati mal-kustodja, mar-residenza u mal-kuntatt. Il-medjazzjoni hija volontarja. Għaldaqstant, tenħtieġ li ż-żewġ ġenituri flimkien jitolbu għall-medjazzjoni. Jekk il-ġenituri jistgħu jaqblu fuq kwistjonijiet rigward il-kustodja, ir-residenza u l-kuntatt, dawn jistgħu jiffirmaw ftehim li, ladarba jiġi approvat mill-kumitat tas-servizzi soċjali, ikollu l-istess effett bħal sentenza tal-qorti.

Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, il-qorti tista' tirreferihom lill-kumitat tas-servizzi soċjali għall-medjazzjoni, jekk din il-medjazzjoni ma tkunx seħħet qabel u l-qorti tqis li l-kundizzjonijiet biex jinstabu soluzzjonijiet li jaqblu fuqhom huma fis-seħħ. Jekk il-ġenituri jkun għamli medjazzjoni iżda ma jkunx intlaħaq ftehim, il-qorti tista' minflok taħtar lil xi ħadd li jagħmilha ta' medjatur bejn il-ġenituri. Il-qorti għandha obbligu ġenerali li taħdem biex jinstabu soluzzjonijiet li jaqblu fuqhom f'każijiet ta' kustodja, residenza u kuntatt.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

Il-qorti tista' tiddeċiedi dwar

- il-kustodja (unika jew kustodja kongunta),
- ir-residenza tal-minuri (ma' liema mill-ġenituri għandhom jgħixu l-minuri jew jekk il-minuri għandhomx jalternaw minn ġenitur għal ieħor), u
- il-kuntatt (id-dritt tal-minuri li jkollhom kuntatt mal-ġenitur li ma jgħixux miegħu).

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Il-ġenitur li jkollu l-kustodja unika tal-minuri għandu d-dritt li jieħdu deċiżjonijiet waħdu rigward kwistjonijiet personali fir-rigward tal-minuri. Il-persuna li jkollha l-kustodja m'għandhiex għalfejn tikkonsulta mal-ġenitur l-ieħor jew ikollha l-approvazzjoni tiegħu f'dawn il-kwistjonijiet. Madankollu, il-minuri għandhom id-dritt li jkollhom kuntatt mal-ġenitur l-ieħor, u l-persuna li jkollha l-kustodja għandha obbligu li ttihom dan id-dritt. Il-persuna li jkollha l-kustodja għandha wkoll obbligu li lill-ġenitur l-ieħor ittih informazzjoni biex jiffacilita l-kuntatt mal-minuri.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Kustodja kongunta tfisser li l-ġenituri jridu jieħdu deċiżjonijiet dwar kwistjonijiet personali tal-minuri flimkien. Il-punt tat-tluq huwa li l-ġenituri jridu jaqblu dwar il-kwistjonijiet kollha relatati mal-minuri. Madankollu, qorti tista' tiddeċiedi jekk ma jkunx hemm qbil dwar kwistjonijiet relatati mal-kuntatt u mar-residenza tal-minuri (ara hawn fuq).

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Fi kwistjonijiet relatati mal-kustodja, mar-residenza jew mal-kuntatt, ġenitur jista' jippreżenta rikors quddiem il-qorti distrettwali (*tings rätt*) fejn ikollhom id-domicilju tagħhom il-minuri. Jekk ma jkun hemm l-ebda qorti distrettwali kompetenti, il-Qorti Distrettwali ta' Stokkolma (*Stockholms tingsrätt*) għandha l-ġurisdizzjoni. Kwistjonijiet relatati mal-kustodja, mar-residenza u mal-kuntatt jistgħu jiġu indirizzati wkoll waqt proċeduri ta' divorzju.

Rikors għal taħrika trid issir bil-miktub u trid tkun iffirmata personalment mir-rikorrent jew mir-rappreżentant tiegħu. Ir-rikors irid jinkludi informazzjoni dwar il-partijiet, talba speċifika (jiġifieri dwar liema kwistjoni qed tiġi mitluba biex tiddeċiedi l-qorti), l-isfond tat-talba, informazzjoni dwar l-evidenza li fuqha huwa bbażat ir-rikors u x'inhni mistennija li tipprova kull biċċa mill-evidenza, u l-informazzjoni dwar iċ-ċirkustanzi li permezz tagħhom għandha ġurisdizzjoni l-qorti. L-evidenza bil-miktub li fuqha huwa bbażat ir-rikors għandha tiġi ppreżentata flimkien mar-rikors.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Kwistjonijiet relatati mal-kustodja, mar-residenza u mal-kuntatt mhumiex diskrezzjonarji.

B'mod ġenerali, kwistjonijiet relatati mal-kustodja, mar-residenza u mal-kuntatt irid jitqiesu minnufih. Il-qorti tista' tieħu deċiżjoni *interim* dwar il-kustodja, ir-residenza jew il-kuntatt. Deċiżjoni *interim*, pereżempju, tista' tkun dwar fejn għandhom jgħixu l-minuri waqt li tkun għaddejja t-tilwima u tapplika sakemm il-kwistjoni tiġi deciza b'deciżjoni li tingħata forza legali.

Għalkemm m'hemm l-ebda proċedura formali speċjali li tħaffef il-konsiderazzjoni ta' kwistjonijiet relatati mal-kustodja, mar-residenza u mal-kuntatt, f'kull każ individwali ssir valutazzjoni ta' kemm hija urgenti il-kwistjoni.

12 Nista' nikseb għajjuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

F'każijiet li jikkoncernaw il-kustodja, ir-residenza u l-kuntatt, ir-regola ġenerali hija li kull parti ggarabb l-ispejjeż legali tagħha stess.

Tista' tingħata għajjuna legali jekk jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet rilevanti.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Jista' jsir appell għal sentenza jew deċiżjoni tal-qorti distrettwali rigward il-kustodja, ir-residenza jew il-kuntatt quddiem il-qorti tal-appell. (*hovrätt*). Madankollu, sabiex il-qorti tal-appell tqis l-appell, l-ewwel irid jingħata l-permess biex tappella.

Jista' jsir appell għal sentenza jew deċiżjoni tal-qorti tal-appell quddiem il-Qorti Suprema (*Högsta domstolen*). Sabiex il-Qorti Suprema tqis l-appell, jenħtieġ permess biex tappella.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Huwa possibbli li jiġu infurzati sentenzi, deċiżjonijiet jew ftehimiet dwar il-kustodja, ir-residenza jew il-kuntatt. L-eżegwibbiltà tintalab fil-qorti distrettwali fil-post fejn ikollhom id-domicilju tagħhom il-minuri. Jekk ma jkun hemm l-ebda qorti kompetenti, il-kwistjoni tal-eżegwibbiltà titqies fil-Qorti Distrettwali ta' Stokkolma.

Il-qorti distrettwali tista' tiddeċiedi dwar diversi miżuri. L-ewwel nett, normalment il-qorti tfittex li l-minuri jingħaddew b'mod volontarju. Jekk dan ma jkunx possibbli, fl-aħħar nett il-qorti tista' tiddeċiedi dwar multa kundizzjonali jew irkupru tal-minuri. L-impożizzjoni ta' multa kundizzjonali tfisser li l-persuna li tkun qed tieħu f'sieb il-minuri tkun mhedda li jkollha tħallas somma

konsiderevoli ta' flus jekk ma tgħaddix lill-minuri. L-irkupru tal-minuri xejn ma huwa miżura normali, u tittieħed deċiżjoni dwarha biss jekk ma jkunx possibbli li s-sitwazzjoni tiġi solvuta bl-ebda mod ieħor u sabiex jiġi evitat li l-minuri jgarrbu danni serji. Jinvolvi lill-pulizija li jirkupraw lill-minuri u jgħadduhom lill-persuna li jkollha l-kustodja.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

F'ċerti każijiet japplika r-Regolament Brussell II. Fl-lżvezja, ir-rikorsi għal dikjarazzjonijiet ta' eżegwibbiltà jsiru lill-Qorti tal-Appell ta' Svea (*Svea hovrätt*).

F'każijiet oħrajn għal pajjiżi li ffirmaw il-Konvenzjoni Ewropea tal-1980 u l-Konvenzjoni tal-Aja tal-1996, japplikaw dawk il-konvenzjonijiet. Skont il-Konvenzjoni Ewropea tal-1980, ir-rikorsi għal eżegwibbiltà jitressqu quddiem il-qorti distrettwali fil-post fejn ikollhom id-domicilju tagħhom il-minuri. Skont il-Konvenzjoni tal-Aja tal-1996, ir-rikorsi għal eżegwibbiltà jitressqu quddiem il-Qorti tal-Appell ta' Svea.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonoxximent ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Id-dispożizzjonijiet dwar dan jinsabu fir-Regolament Brussell II.

Tista' anke titqajjem oġġezzjoni li deċiżjoni ma tkunx applikabbli jew ma tkunx eżegwibbli f'każijiet fejn titqajjem il-kwistjoni.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-fal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Fil-principju, tapplika l-liġi tal-pajjiż li fih ikollhom id-domicilju tagħhom il-minuri.

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdañħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi ftit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

L-añħar aġġornament: 24/07/2019